

Bryssel 19.1.2021
COM(2021) 35 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE JA NEUVOSTOLLE**

Yhtenä rintamana covid-19-virusta vastaan

JOHDANTO

Vuoden vaihtuminen on todennäköisesti rajapyykki, josta covid-19-pandemian päätyminen alkaa. Uraauurtavan tutkimuksen ja huomattavien poliittisten ja teollisten ponnistelujen ansiosta se, mihin yleensä menee kymmenen vuotta, saatiin tehtyä kymmenessä kuukaudessa. Laajamittaiset rokotukset on saatu nopeasti käyntiin, ja miljoonia eurooppalaisia on rokotettu covid-19-tautia vastaan.

Niin kauan kuin tartunnat lisääntyvät ja siihen asti, kun päästään rokottamaan siinä laajuudessa, että pandemian suunta kääntyy, tarvitaan kuitenkin jatkuvaa valppautta, rajoittamistoimenpiteitä ja kansanterveysyistä tehtäviä tarkastuksia. EU:n ja jäsenvaltioiden on nyt ryhdyttävä toimiin pitääkseen kurissa mahdollisesti entistä vakavamman kolmannen tartunta-aallon, joka syntyy viruksen aiempaa herkemmin tarttuvien uusien muunnosten myötä. Näitä muunnoksia esiintyy jo kaikkialla Euroopassa.

Toivo orastaa, mutta tarvitaan malttia. Euroopan on **edelleen toimittava määrätietoisesti yhdessä**, jotta voidaan

- nopeuttaa rokottamista ja rokotteiden toimittamista
- lisätä testausta ja sekvensointia tartuntojen ja uusien muunnosten pitämiseksi kurissa
- varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus
- osoittaa kansainvälistä johtajuutta ja yhteisvastuuta kumppaneita kohtaan.

Tässä tiedonannossa esitetään näiden neljän painopisteen edellyttämät päätökset ja koordinoitu lähestymistapa 21. tammikuuta pidettävää johtajien kokousta varten. Tiedonanto perustuu viime viikkoina saatuihin kokemuksiin, viimeisimpiin tieteellisiin lausuntoihin ja joulukuussa hyväksyttyyn tiedonantoon ”Talven covid-19-varotoimet”.

Kun kilpailemme aikaa vastaan, yhteistyöllä voimme suojella ihmishenkiä ja elinkeinoja ja keventää jo ennestään ääriarjoilla toimiviin terveydenhuoltojärjestelmiin ja työntekijöihin kohdistuvaa taakkaa. Näin Eurooppa aloittaa pandemian kukistamisen yhdessä.

1. ROKOTTAMISEN NOPEUTTAMINEN

EU:n rokotestrategialla on onnistuttu varmistamaan jäsenvaltioiden tarvitsemien rokotteiden määrä ja laatu. Tämä on toteutettu tukemalla rokotteiden kehittämistä, kannustamalla niiden tuotantoon ja tekemällä rokotehankintoja. Euroopan komissio on onnistunut 27 jäsenvaltion ja 450 miljoonan asukkaan neuvotteluvoiman ansiosta saamaan 2,3 miljardia rokoteannosta osana maailman laajinta turvallisten ja varmojen covid-19-rokotteiden valikoimaa.

Tämän yhteisen eurooppalaisen lähestymistavan ansiosta yli **miljardi ihmistä Euroopassa, sen naapurimaissa ja kauempana** rokotetaan. Pelkästään BioNTechin/Pfizerin ja Modernan rokotteilla, jotka on jo hyväksytty, saadaan rokotettua 380 miljoonaa ihmistä eli yli 80 prosenttia EU:n väestöstä. Euroopan lääkeviraston (EMA) asiantuntijoiden suorittamalla tarkastuksella varmistetaan kaikkien rokotteiden turvallisuus. EMA arvioi parhaillaan kolmatta rokotetta –

Oxfordin/AstraZenecan – ja sen on määrä tehdä päätöksensä kuun loppuun mennessä. Se on aloittanut Johnson & Johnsonin rokotteen nopeutetun arvioinnin.

Rokotetaan enemmän ja nopeammin

Eurooppalaisten rokottaminen aloitettiin 27.–29. joulukuuta 2020 EU:n rokotusten aloituspäiviksi (**European Vaccination Days**) määritettynä ajankohtana. Sen jälkeen jäsenvaltioille on toimitettu yli 13 miljoonaa rokoteannosta (12,25 miljoonaa annosta BioNTech-Pfizeriltä ja 850 000 annosta Modernalta) väestömäärään suhteutettuna. Koko EU:ssa on nyt annettu **yli 5 miljoonaa rokotetta**.

Vaikka kukin jäsenvaltio rokottaa oman strategiansa mukaisesti, on tärkeää, että **rokotustoimia toteutetaan Euroopassa pitkälti samassa tahdissa** – niin kansanterveydellisistä kuin sisämarkkinoihin liittyvistä syistä. Ensitiedot viittaavat kuitenkin siihen, että rokotettujen prosenttiosuus vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen merkittävästi: yli 2 prosentista alle 0,5 prosenttiin. Vaikka ollaan vielä alkuvaiheessa, edistymistä on tärkeää seurata. Tätä varten komissio ja Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC)¹ perustavat järjestelmän, jolla seurataan edistymistä ja voidaan näin tukea nopeaa ja tehokasta rokottamista kaikissa jäsenvaltioissa.

Rokottaminen ei ole maiden välinen kilpailu vaan kilpajuoksu aikaa vastaan. Uusien virusmuunnosten levitessä rokottamisen nopeuttaminen on entistäkin tärkeämpää. Rokottaminen edellyttää monitahoisia hallinnollisia ja logistisia toimia sekä valmiutta kasvattaa mittakaavaa rokotetoimitusten lisääntymisen myötä. Näitä toimia ovat riittävän saatavuuden varmistaminen, toimivat ajanvarausjärjestelmät, tilojen järjestäminen joukkorokotuksia varten, tarvittavan kylmävarastoinnin valmistelu ja lisähenkilöstön kouluttaminen. Komissio tukee tätä tekemällä yhteistyötä

¹ ECDC on luonut uuden raportointimoduulin Euroopan tautienseurantajärjestelmään (TESSy).

yritysten kanssa eri rokotteiden läpinäkyvän ja selkeän toimitusaikataulun laatimiseksi. Se on turvannut rokottamiseen tarvittavien elintärkeiden laitteiden toimitukset EU:n yhteishankintamenettelyllä, jonka kautta jäsenvaltiot voivat nyt tehdä tilauksia.

Jotta voidaan varmistaa kunnianhimoiset rokotustoimet, konkreettiset tavoitteet ovat tärkeitä. Kun jotakin mitataan, se tulee myös tehdyksi:

- **Jäsenvaltioiden olisi maaliskuuhun 2021 mennessä rokotettava vähintään 80 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä ja yli 80-vuotiaasta väestöstä.**
- **Jäsenvaltioiden olisi kesään 2021 mennessä rokotettava vähintään 70 prosenttia aikuisväestöstä.**

Näiden kahden tavoitteen saavuttaminen ensinnäkin vähentäisi kuolemantapausten määrää ja sairaalahoidon tarvetta, helpottaisi terveydenhuoltojärjestelmiin kohdistuvaa painetta ja edistäisi laumasuojan syntymistä Eurooppaan, auttaisi suojelemaan niitä, joita ei voida rokottaa, ja estäisi viruksen leviämisen. Onnistuneen rokottamisen avulla myös Euroopan talous saadaan vakaalle elpymisuralle.

Rokotetuotannon, -tarvikkeiden ja tiedotuksen lisääminen

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi meidän on **lisättävä rokotetoimituksia**. Euroopan komissio ja EIP ovat jatkuvasti tukeneet tuotantokapasiteetin lisäämistä EU:ssa ennakkohankintasopimuksilla ja EIP:n lainoilla. Ne jatkavat yhteistyötä valmistajien kanssa tuotantokapasiteetin maksimoimiseksi EU:ssa. Tätä varten komissio aikoo käynnistää jäsennellyn vuoropuhelun rokotetuotannon arvoketjun toimijoiden kanssa. Tukea voidaan myöntää eri muodoissa, kuten investointitukena tuotantolaitoksille tai kannustamalla valmistajia keskinäisiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on muuttaa tuotantolaitosten käyttötarkoitusta niin, että niissä voidaan valmistaa toisen valmistajan hyväksytyjä rokotteita ja laajentaa kapasiteettia sopimusvalmistuksen avulla, ja tarvittaessa helpottamalla tällaisten sopimusten tekemistä. Tämä auttaa ratkaisemaan myös mahdollisia toimitusketjuun liittyviä ongelmia.

Komission ja jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä yritysten kanssa sen varmistamiseksi, että valmistetut rokotteet tulevat käyttöön mahdollisimman nopeasti. Se tekee yhteistyötä myös EMAn kanssa uusien tuotantolaitosten hyväksymisprosessin nopeuttamiseksi. ECDC käyttää stressitestejä määrittääkseen onnistuneita logistisia toimia, joita voivat olla esimerkiksi rokotuskeskusten perustaminen ja sähköisten varausjärjestelmien toteuttaminen, jotta jäsenvaltioille olisi tarjolla hyviä käytäntöjä ja käytännön neuvoja.

EMA ja ECDC tukevat tätä tekemällä ja koordinoimalla EU:n laajuisia covid-19-**rokotteiden turvallisuutta ja tehoa** koskevia tutkimuksia. Komissio tukee tieteellisen tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamista yhdessä covid-19-tiedoneuvonantajien EU-foorummin kanssa.

Selkeä ja jatkuva **viestintä** rokotteiden merkityksestä ja turvallisuudesta on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan vähentää rokotusvastaisuutta ja torjua disinformaatiota ja väärää tietoa.

Rokotusasiakirjat ja vastavuoroinen tunnustaminen

Kun yhä useammat ovat saaneet rokotteen, **rokotusten dokumentointi ja vastavuoroinen tunnustaminen on erittäin tärkeää**. Rokotustodistuksiin voidaan kirjata selkeästi kunkin henkilön rokotushistoria, jotta voidaan varmistaa oikeat lääketieteelliset jatkotoimet ja mahdollisten haittavaikutusten seuranta. EU:n yhteinen lähestymistapa luotettavien ja todennettavissa olevien todistusten antamiseen antaisi ihmisille mahdollisuuden käyttää tietojaan muissa jäsenvaltioissa. Vaikka onkin ennen aikaista suunnitella rokotustodistusten käyttöä muihin tarkoituksiin kuin kansanterveyden suojeluun, EU:n lähestymistapa voi helpottaa tällaisten todistusten käyttöä tulevaisuudessa valtioiden rajoilla muissa yhteyksissä.

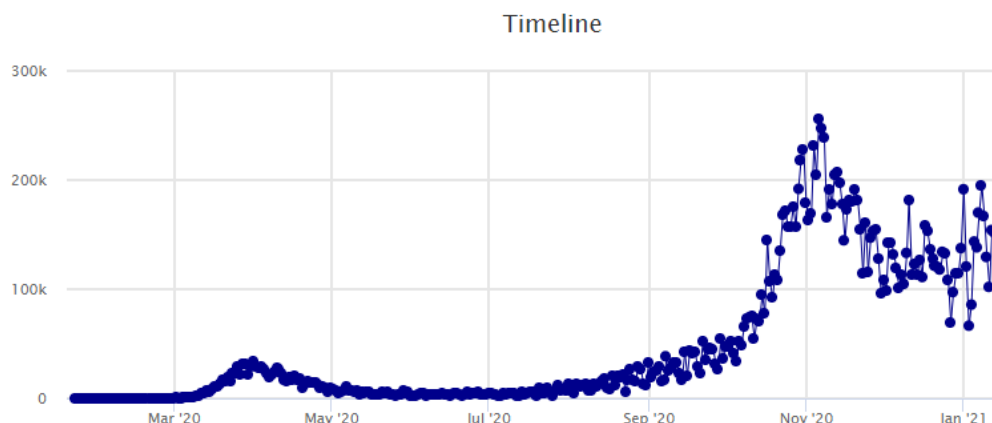
Komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa sellaisten rokotustodistusten laatimiseksi, jotka voidaan tunnustaa ja joita voidaan käyttää terveydenhuoltojärjestelmissä kaikkialla EU:ssa kaikilta osin EU:n tietosuojalainsäädäntöä noudattaen ja joita voidaan käyttää laajemmassa mittakaavassa maailmanlaajuisesti Maailman terveysjärjestön sertifiointijärjestelmien avulla. Sähköisten terveyspalvelujen verkosto määrittelee vähimmäisdatajoukon, joka tällaisia todistuksia varten tarvitaan EU:n tasolla, mukaan lukien yksilöllinen tunniste ja asianmukainen luotettavuuskehys, jolla varmistetaan yksityisyyden suoja ja turvallisuus. Työ olisi saatava päätökseen tammikuun 2021 loppuun mennessä, ja se olisi esitettävä WHO:ssa mahdollisena yleismaailmallisena standardina.

KESKEISET TOIMET

- *Jäsenvaltioiden olisi asetettava tavoitteeksi, että maaliskuuhun 2021 mennessä on rokotettu vähintään 80 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöistä ja yli 80-vuotiaista ja kesään mennessä vähintään 70 prosenttia aikuisväestöstä.*
- *Komissio, jäsenvaltiot ja EMA tekevät yhteistyötä yritysten kanssa rokotteiden tuotantokapasiteetin maksimoimiseksi.*
- *ECDC julkaisee jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella uusimmat tiedot toimitetuista ja annetuista rokoteannoksista kahdesti viikossa.*
- *Komissio tekee yhteistyötä rokotevalmistajien kanssa toimitusaikataulujen julkaisemiseksi ja päivittämiseksi.*
- *Rokotustodistuksia koskevasta yhteisestä lähestymistavasta sovitaan tammikuun 2021 loppuun mennessä, jotta jäsenvaltioiden antamia todistuksia voidaan pian käyttää kaikkialla EU:ssa ja sen ulkopuolella.*
- *Komissio käynnistää laajamittaisia koko EU:n kattavia covid-19-rokotteiden turvallisuutta ja tehoa koskevia tutkimuksia.*
- *ECDC laatii stressitesteihin perustuvia logistisia ohjeita jäsenvaltioiden käyttöön.*

2. VIRUSMUUNNOSTEN TORJUNTA

Viimeaikainen **uusien virusmuunnosten**² ilmaantuminen on todellinen huolenaihe. Vaikka tällä hetkellä ei ole näyttöä siitä, että muunnokset aiheuttaisivat vakavamman taudin, ne näyttävät tarttuvan 50–70 prosenttia herkemmin.³ Tämä tarkoittaa sitä, että virus voi levitä helpommin ja nopeammin, mikä lisää äärimajoilla olevien terveydenhuoltojärjestelmiin kuormitusta. Virusmuunnokset ovat yksi todennäköisistä syistä **tapausten huomattavaan lisääntymiseen useimmissa jäsenvaltioissa viime viikkoina.**

Kaavio1. Positiivisten covid-tapausten aikajana, joka viittaa kolmanteen aaltoon.⁴

Uusien virusmuunnosten ilmaantuminen on myös herättänyt huolta mahdollisista vaikutuksista rokotteiden tehoon. Tällä hetkellä **ei ole näyttöä siitä, että muunnokset heikentäisivät suojaa**, jonka markkinoilla tai kolmannessa kliinisten kokeiden vaiheessa olevat rokotteet tarjoavat. On kuitenkin tärkeää seurata tilannetta tiiviisti ja toteuttaa toimia, joilla voidaan lyhentää kehitystyöhön tarvittavaa aikaa, jos rokotteita pitäisikin muuttaa. Prosessin nopeuttamiseksi rokotevalmistajien olisi tarvittaessa oltava valmiita toimittamaan EMAlle tarvittava data.

Genomin sekvensoinnin nopeuttaminen

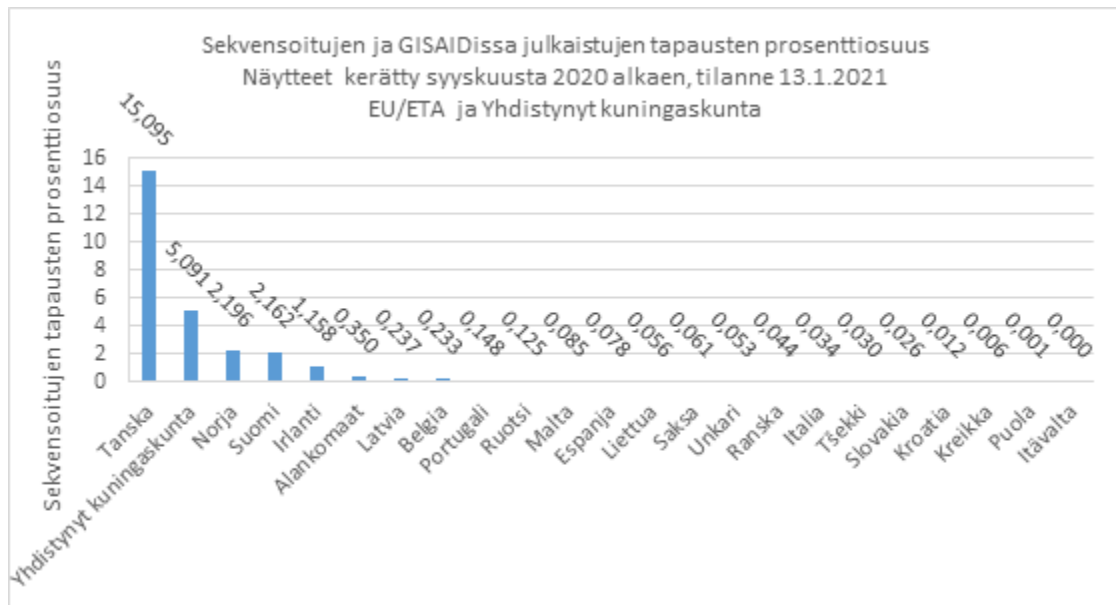
Virusmuunnosten tunnistamisessa nopeus on olennainen tekijä, jotta voidaan määrittää niiden aiheuttama uhka ja tarvittavat toimenpiteet. Genomin sekvensoinnin avulla voidaan jäljittää muutokset viruksen genomissa. Sillä on ratkaiseva merkitys viruksen etenemisen ymmärtämisessä ja muunnosten seulomisessa. Sekvensointi voi auttaa tunnistamaan muunnokset, jotka lisäävät riskiä joko nopeamman leviämisen tai vakavampien oireiden takia.

EU:n on kiireesti nopeutettava sekvensointia. Tällä hetkellä vain yksi jäsenvaltio testaa enemmän kuin 1 prosentin näytteistä. Muut eivät sekvensoi riittävästi tai lainkaan. Tämä sekvensointiaste ei riitä määrittämään muunnosten etenemistä tai havaitsemaan uusia. ECDC laatii parhaillaan sekvensointiohjeita, jotka on räätälöity kutakin uutta muunnosta varten. Työ perustuu siihen, että genomin sekvensoinnista saatua dataa jaetaan EU:ssa ja EU:n kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

² Muunnos B117, havaittu ensimmäisen kerran Yhdistyneessä kuningaskunnassa syyskuussa, ja muunnos 501Y.V2, havaittu Etelä-Afrikassa.

³ ECDC Risk Assessment: Risk related to spread of new SARS-CoV-2 variants of concern in the EU/EEA.

⁴ Lähde: <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu>

Kaikkien EU:n jäsenvaltioiden olisi pystyttävä sekvensoimaan vähintään 5 prosenttia – mieluiten 10 prosenttia – positiivisista testituloksista. Tulosten viivästyminen olisi minimoitava, ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että data jaetaan vertailukelpoisessa muodossa.

ECDC:llä on kapasiteettia täydentää ja lisätä jäsenvaltioiden sekvensointikapasiteettia enintään 18 000 virusnäytteellä. Toistaiseksi vain kaksi jäsenvaltiota on käyttänyt tätä palvelua, ja kahden muun jäsenvaltion odotetaan liittyvän joukkoon pian. Jäsenvaltioiden – erityisesti niiden, joilla ei ole omaa kapasiteettia – olisi kiireellisesti ryhdyttävä käyttämään ECDC:n kapasiteettia. Lisäksi komissio tukee jäsenvaltioita kapasiteetin lisäämisessä esimerkiksi mobilisoimalla varoja genomien sekvensointilaitteiden hankintaan ja tukemalla WHO:n vertailulaboratorioverkostoa. Kansallisten tutkimuslaitosten sekvensointilaitteiden koko kapasiteetti olisi käytettävä. Komissio aikoo hyödyntää genomidataa, tekoälyä ja suurteholaskentaa koskevia aloitteita ja resursseja tukeakseen elintärkeää genomidatan käsittelyä ja analysointia⁵⁶.

Testauksen lisääminen

Tuloksellisella testauksella on keskeinen merkitys viruksen leviämisen hillitsemisessä, sillä sen avulla voidaan jäljittää kontakteja ja saada tärkeää tietoa laajemmista

⁵ Ihmisen ja viruksen genomidatan käsittelyä koskevan osaamisen ja käytäntöjen vaihtoa voitaisiin helpottaa hyödyntämällä asiantuntijoita, jotka tekevät työtä saadakseen vuoteen 2022 mennessä tarjolle pääsyn miljoonan ihmisen genomidataan (1+Million Genomes -aloite⁵). Yhteinen tutkimuskeskus tekee GISAI D:n kaltaisten kansainvälisten sekvenssitietokantojen kanssa yhteistyötä covid-19-sekvenssitietojen analysoimiseksi, jotta saadaan tietoa uusien muunnosten ilmaantumisesta ja mahdollisuuksista havaita niitä.

⁶ Exscalate-hankkeessa maailman tehokkainta ja kattavinta supertietokonealustaa käytetään tunnettujen lääkeaineiden testaamiseen uutta käyttötarkoitusta varten. Hankkeessa kehitetään viruksesta 3D-proteiinimalleja ja asetetaan ne saataville tähän tarkoitukseen varatun data-avaruuden kautta. Osana tätä työtä hankkeessa on äskettäin julkaistu 3D-mallit muuntuneista piikkiproteiineista, mukaan lukien Brasiliassa, Etelä-Afrikassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Tanskassa havaittujen virusmutaatioiden mallit.

trendeistä. Se myös helpottaa ihmisten vapaata liikkuvuutta ja sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

Vaikka RT-PCR-testit ovat edelleen kultainen standardi, **antigeenipikatestien (RAT) käyttöä olisi laajennettava**. Tähän mennessä yhdeksän jäsenvaltiota on laatinut strategian tai ohjeistusta pikatestien käytöstä, ja 12 jäsenvaltiossa tällaiset testit ovat jo käytössä. Tarvittavan testausjärjestelmän luomiseksi on olennaisen tärkeää, että komission suositukset⁷ pannaan ripeästi täytäntöön ja neuvostossa sovitaan nopeasti antigeenipikatestien yhteisistä puitteista.⁸

Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon viruksen uudet muunnokset. **Uusien muunnosten takia kansalliset testausstrategiat on päivitettävä pikaisesti**. Näin on mahdollista toteuttaa jatkotoimia ja määrätä ihmisiä karanteeniin alueilla, joilla muunnosta esiintyy huomattavasti enemmän. Lisäksi olisi jäljitettävä kontaktit.

Lisätoimia tarvitaan myös sen tukemiseksi, että jäsenvaltiot tunnustavat covid-19-testien tulokset vastavuoroisesti. Yhteisen tutkimuskeskuksen olisi laadittava yhteinen luettelo antigeenipikatesteista ja niiden käyttötarkoituksista, kuten jäsenvaltiot ovat sopineet EU:n terveysturvakomitean tuella. Komissio laatii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa vakiotiedot, jotka sisällytetään testituloslomakkeeseen. Myös muiden nopeiden nukleiinihappopohjaisten testien kehittämistä viruksen havaitsemiseksi olisi tarkasteltava.

Komissio auttaa jäsenvaltioita välittömällä toimilla lisäämään **testauskapasiteettiaan** suorien ostojen, yhteishankintojen ja erityisrahoituksen kautta. Se käyttää 100 miljoonaa euroa hätätilanteen tukivälineestä ostaakseen yli 21 miljoonaa antigeenipikatestiä, jotka toimitetaan jäsenvaltioille viimeistään huhtikuussa. Lisäksi on käynnistetty uusi antigeenipikatestien yhteishankinta, joka mahdollistaa paljon aiempaa laajemmat hankinnat tulevina kuukausina. Punainen Risti tukee jäsenvaltioita testauskapasiteetin lisäämisessä hätätilanteen tukivälineestä saatavalla rahoituksella. Yleisemmällä tasolla voidaan todeta, että koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevan investointialoitteen (CRII) ansiosta terveydenhuoltoon on voitu tähän mennessä käyttää 6,8 miljardia euroa koheesiovaroja.

KESKEISET TOIMET

Sekvensointi

- *Jäsenvaltioiden olisi kiireellisesti lisättävä genomien sekvensointia 5–10 prosenttiin positiivisista testituloksista, tarvittaessa käyttämällä ECDC:n kapasiteettia.*
- *Jäsenvaltioiden olisi jaettava genomisekvenssejä toisilleen EU:n tasolla.*
- *Komissio tukee jäsenvaltioita sekvensointikapasiteetin lisäämisessä lähitulevaisuudessa.*

⁷ C(2020) 7502 final & C(2020) 8037 final, 18. marraskuuta 2020.

⁸ COM(2020) 849 final, 18. joulukuuta 2020.

Testaus

- Jäsenvaltioiden olisi pantava komission suositukset täytäntöön ja sovittava nopeasti antigeenipikatestien yhteisiä puitteita koskevasta neuvoston suosituksesta.
- Jäsenvaltioiden olisi päivitettävä testausstrategioita niin, että niihin sisällytetään antigeenipikatestien käyttö, ja laadittava ohjeita näiden testien käytöstä.
- Jäsenvaltioiden olisi sovittava antigeenipikatestien yhteisestä luettelosta tammikuun loppuun mennessä.
- Komissio ja jäsenvaltiot laativat vakiotiedot, jotka on sisällytettävä covid-19-testituloslomakkeeseen.
- Jäsenvaltioiden on päivitettävä testausstrategiat helmikuussa 2021 uusien virusmuunnosten huomioon ottamiseksi.

3. SISÄMARKKINOIDEN JA VAPAAN LIIKKUVUUDEN SÄILYTTÄMINEN PANDEMIAAN HILLITSEMISTOIMENPITEITÄ LISÄTTÄESSÄ

EU:n vahva reagointi covid-pandemiaan on perustunut **yhtenäisyyteen** ja **sisämarkkinoiden toiminnan säilyttämiseen**. Kuten maaliskuun 2020 tapahtumat osoittivat, koordinoimattomat ja äkkinäiset rajojen sulkemiset ja vientirajoitukset eivät pysäytä virusta vaan heikentävät sisämarkkinoita ja talouksiamme ja oikeutta liikkua vapaasti EU:ssa.

Kaikki jäsenvaltiot ovat toteuttaneet merkittäviä toimenpiteitä hallitakseen ja lieventääkseen pandemian vaikutuksia väestöön. Vaikka näistä toimenpiteistä aiheutuu suuria kustannuksia taloudelle, sosiaalisille kontakteille ja ihmisten hyvinvoinnille, niillä voidaan hillitä viruksen leviämistä tuloksellisesti.

Toimenpiteitä taudin leviämisen estämiseksi olisi jatkettava, kunnes on rokotettu riittävästi ihmisiä riskien vähentämiseksi. Monien kansalaisten on vaikea vastaanottaa tämä viesti, mutta todellisuudessa se on välttämätön investointi, jolla pelastetaan ihmishenkiä ja nopeutetaan paluuta vähemmän rajoitettuun elämään. Testauksen, eristämisen, kontaktien jäljittämisen ja karanteenin kaltaiset toimenpiteet ovat toistaiseksi välttämättömiä. Tärkeällä sijalla on edelleen tiedotus ja johdonmukaiset viestit, kuten sen selittäminen, että rajoittavia toimenpiteitä (esim. kasvosuojusten käyttöä ja lähikontaktien välttämistä) on edelleen tarpeen jatkaa.

EU:n yhteinen lähestymistapa, jolla määriteltäisiin ilmaantuvuusluvut, joiden alittuminen voisi johtaa rajoitusten lieventämiseen, lisäisi kansalaisten luottamusta, kun edistymistä voisi seurata.

Matkustaminen on jatkossakin erityinen haaste. Uusien virusmuunnosten vuoksi kaikkea ei-välttämätöntä matkustamista, erityisesti korkean riskin alueille ja alueilta, olisi hillittävä voimakkaasti.

Rajojen sulkeminen tai yleiset matkustuskiellot sekä lentojen, maaliikenteen ja laivaliikenteen keskeyttäminen eivät ole perusteltuja, koska kohdennettumilla

toimenpiteillä on riittävä vaikutus ja ne aiheuttavat vähemmän häiriöitä. Ns. vihreiden kaistojen järjestelmän⁹ avulla olisi pidettävä kuljetukset käynnissä erityisesti tavaroiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi, jotta vältetään toimitusketjujen häiriöt.

Matkustusrajoitusten olisi oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä lokakuussa 2020 annetun neuvoston suosituksen¹⁰ mukaisesti. Oikeasuhteiset matkustajajaoitukset, mukaan lukien matkustajien testaaminen, olisi säilytettävä niiden alueiden osalta, joilla huolta aiheuttavien virusmuunnosten ilmaantuvuus on suurempi. Sovellettavia karanteenisääntöjä olisi noudatettava ja niiden noudattamista valvottava¹¹, lukuun ottamatta matkustajia, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve, kuten kuljetustyöntekijät, sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät, etulinjan työntekijät, rajatyöntekijät ja kausityöntekijät. Komissio arvioi, edellyttääkö tilanteen kehittyminen, esimerkiksi äskettäin havaitut huolta aiheuttavat virusmuunnokset, covid-19-pandemiasta johtuvaa vapaan liikkuvuuden rajoittamista koskevan kehyksen päivittämistä.

Jotta liikkumiseen liittyvää tartuntariskiä voitaisiin edelleen vähentää, liikennevälineissä ja terminaaleissa olisi toteutettava esimerkiksi hygieniaan ja turvavälien pitämiseen liittyviä toimenpiteitä. Testausta vähän ennen matkustamista suljetussa tilassa muiden kanssa olisi harkittava. Kontaktien jäljittäminen on edelleen erityisen tärkeää.

Matkustajatietolomakkeita varten luotuun tietojenvaihtolustaan osallistuvat jäsenvaltiot voivat nopeasti löytää matkustajat, jotka tietämättään ovat olleet lähietäisyydellä covid-positiivisesta matkustajasta, ja ottaa heihin yhteyttä. Kolme jäsenvaltiota – Italia, Espanja ja Slovakia – ovat jo osallistuneet onnistuneeseen kokeiluun.

KESKEISET TOIMET

- *Ilmaantuvuuslukujen määrittelemiseen olisi luotava EU:n yhteinen lähestymistapa.*
- *Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota matkustajajaoituksiin sellaisilta alueilta, joilla uusia virusmuunnoksia esiintyy paljon. Kaikkea muuta kuin välttämätöntä matkustamista olisi rajoitettava, kunnes epidemiologinen tilanne kohenee.*
- *Oikeasuhteisia syrjimättömiä matkustusrajoituksia ja matkustajien testausta olisi jatkettava, erityisesti kun matkustajat tulevat alueilta, joilla huolta aiheuttavia virusmuunnoksia esiintyy enemmän.*
- *Karanteenin noudattamista olisi valvottava tiukasti, joskin asianmukaisia poikkeuksia voidaan soveltaa matkustajiin, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve.*

⁹ Ks. tiedonanto COM(2020) 685 final ja 22. joulukuuta 2020 annettu komission suositus 2020/2243 (C/2020/9607).

¹⁰ Neuvoston suositus (EU) 2020/1475, annettu 13 päivänä lokakuuta 2020, koordinoitusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta.

¹¹ Terveysturvakomitea julkaisee tänään suosituksia EU:n yhteiseksi lähestymistavaksi covid-19-potilaiden eristämiseen sekä kontakteja ja matkustajia koskevaan karanteeniin.

4. EUROOPPALAISEN JOHTAJUUDEN JA KANSAINVÄLISEN SOLIDAARISUUDEN VARMISTAMINEN

Covid-19-pandemia koettelee koko maailmaa ennennäkemättömällä tavalla, sillä maailmassa on raportoitu yli 93 miljoonaa tartuntaa ja 2 miljoonaa kuolonuhria. Tämä korostaa tarvetta vastata maailmanlaajuisesti tähän maailmanlaajuiseen kriisiin. Monenvälisyyden, kansainvälisen yhteistyön, läpinäkyvyyden ja yhteisvastuun on edelleen sisällyttävä toimiimme.

Jo nyt EU johtaa kansainvälisiä toimia sekä omalla toiminnallaan että saattamalla keskeiset toimijat yhteen. Huhtikuussa 2020 käynnistettiin 38,5 miljardin euron suuruinen maailmanlaajuinen elvytyspaketti, josta on yhteistä Team Europe -lähestymistapaa noudattaen tuettu kumppanimaita antamalla humanitaarista hätäapua, vahvistamalla terveydenhuoltojärjestelmiä ja keskeisiä terveystalouksia sekä avustamalla talouden elpymistä ja sosiaalipalveluja. Humanitaarista apua on saatu liikkeelle yhteensä 449 miljoonaa euroa lääkintätarvikkeiden, lääkintähenkilöstön, logistisen avun¹² ja humanitaaristen järjestöjen rahoituksen muodossa.

Team European puitteissa on tuettu myös COVAX-hanketta 853 miljoonalla eurolla. Kyseessä on maailmanlaajuinen aloite turvallisten ja tehoavien rokotteiden tasapuolisen ja oikeudenmukaisen saatavuuden varmistamiseksi.¹³ **EU on COVAXin suurin avunantaja.**

EU:n rokoteapumekanismi

Kiireellisenä asiana, solidaarisuuden osoituksena ja kansanterveyden turvaamiseksi EU:ssa ja sen ulkopuolella **EU voi ja sen pitäisi tehostaa toimiaan rokotteiden laajemman kansainvälisen saatavuuden varmistamiseksi.** Tämä on toteutettava ns. nollahukka-ajattelun pohjalta, mikä edellyttää, että vastaanottajamaat ovat riittävän valmistautuneita.

EU tukee edelleen COVAXia muun muassa perustamalla noin 100 miljoonan rokoteannoksen muodostaman humanitaarisen puskurin. COVAX on edelleen tärkein keino tukea rokotteiden oikeudenmukaista saatavuutta matalan ja keskitulotason maissa. Sillä varmistetaan 20 prosentin rokotuskattavuus 92 köyhimmässä maassa. Tämä vie kuitenkin aikaa. Näin ollen useimmat näistä maista ovat tällä hetkellä riippuvaisia EU:n tuesta, jotta kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat, terveydenhuoltohenkilöstö ja muut ensisijaiset ryhmät voivat saada rokotteiden varhaisessa vaiheessa.

Komissio on valmis perustamaan EU:n rokotusstrategiasta saatujen kokemusten pohjalta EU:n rokoteapumekanismiin. Sen avulla varmistettaisiin, että osa EU:n varmistamista 2,3 miljardista rokoteannoksesta jaetaan hyväksi havaitun Team Europe -lähestymistavan avulla. Erityistä huomiota kiinnitettäisiin Länsi-Balkaniin, EU:n itäisiin ja eteläisiin naapurimaihin sekä Afrikkaan. Mekanismi voisi hyödyttää ensisijaisesti terveydenhuollon työntekijöitä ja palvella humanitaarisia tarpeita.

¹² Esimerkiksi humanitaarinen ilmasilta, komission rahoittamat lennot terveydenhuoltotarvikkeiden ja -henkilöstön kuljettamiseksi kentälle. Käytetty myös ulkomailla asuvien kotiuttamiseen kumppanimaita.

¹³ COVAX-mekanismi toimii ACT Accelerator -yhteistyön (Access to COVID-19 Tools Accelerator) puitteissa, ja sen tarkoituksena on ostaa vuoden 2021 loppuun mennessä 2 miljardia rokoteannosta, joista yli 1,3 miljardia kehitysmailla.

Rokoteapumekanismi toimisi keskitettynä yhteyspisteenä pyynnöille ja kanavana, jonka kautta ensimmäiset rokoteannokset voidaan jakaa, mahdollisesti COVAXin avulla, häiritsemättä kuitenkaan jäsenvaltioiden rokotussuunnitelmia. Määrä kasvaisi rokotteiden tarjonnan lisääntyessä, kunnes COVAX pystyy toimittamaan riittävän suuria määriä suoraan yrityksiltä. Tämän ennennäkemättömän solidaarisuuden rinnalla tarvitaan suoraa viestintää eurooppalaisille, ja kumppanimaissa on järjestettävä erityinen tiedotuskampanja, jotta voidaan kertoa, ettei kukaan ole turvassa ennen kuin kaikki ovat turvassa.

Samaan aikaan olisi tehostettava toimia kansainvälisen yhteistyön ja solidaarisuuden lisäämiseksi paitsi nykyisen pandemian hillitsemiseksi myös seuraavaan pandemiaan valmistautumiseksi. Äskettäin ehdotettu uusi **EU:n ja Yhdysvaltojen toimintasuunnitelma maailmanlaajuisen muutoksen aikaansaamiseksi**¹⁴ muodostaa perustan sille, että sekä EU että Yhdysvallat sitoutuvat vahvasti COVAXiin ja panostavat siihen. EU-johtoisella Maailman kauppajärjestössä toteutettavalla kauppaa ja terveyttä koskevalla aloitteella olisi helpotettava rokotteiden ja sairaanhoidon viemistä sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Komissio aikoo selvittää kaikki muutkin käytettävissä olevat vaihtoehdot, jotta sen kumppanit saisivat covid-19-rokotteita. Myös tuleva maailmanlaajuinen terveyshuippukokous, jota Italia ja komissio isännöivät yhdessä G20-ryhmän puitteissa toukokuussa 2021, tarjoaa mahdollisuuden kerätä kansainvälistä tukea valmiuksien ja selviytymiskyvyn parantamiseksi tulevien pandemioiden varalta.

KESKEISET TOIMET

- *Komissio perustaa EU:n rokoteapumekanismiin, jonka avulla järjestetään rokotteiden jakaminen jäsenvaltioilta kumppanimaille Team Europe -lähestymistapaa noudattaen.*
- *Euroopan komissio ja jäsenvaltiot jatkavat tuen antamista COVAXille.*
- *EU tukee pyrkimyksiä vahvistaa globaaleja terveysrakenteita eri foorumeilla, kuten tulevassa maailmanlaajuisessa terveyshuippukokouksessa.*

5. PÄÄTELMÄT

Lähiviikot ovat suuri haaste koko EU:lle. Ennen kuin rokotusten hyödyt kasvavat niin suuriksi, että on mahdollista purkaa rajoituksia, EU:lla on suuri haaste torjua vaaraa, joka aiheutuu herkemmin ja nopeammin tarttuvista uusista virusmuunnoksista.

Haasteeseen vastataan yhteistyöllä sekä yhtenäisyydellä, solidaarisuudella, koordinoinnilla ja valppaudella. EU:n rokotestrategia on osoittanut, että yhteinen lähestymistapa tuottaa hedelmää rokotteiden toimittamisessa, mikä avaa tien rajoitusten poistamiseen. Tämän olisi oltava tulevina kuukausina yhteinen kansanterveyspäämäärämme ja -ohjelmamme, jotta pandemia saadaan hallintaan, kunnes turvalliset ja tehoavat rokotteet ovat käytössä riittävän laajalti.

Meidän on määrätietoisesti jatkettava toimia, jotka ovat välttämättömiä viruksen leviämisen hillitsemiseksi. Jos edelleen teemme yhteistyötä tieteellisen huippuosaamisemme ja tuotantokapasiteettimme hyödyntämisessä, osoitamme

¹⁴ JOIN(2020) 22 final.

solidaarisuutta ja kunnioitamme arvojemme, voimme varmistaa, että eurooppalaiset voivat nopeammin jättää taakseen viime vuoden rajoitukset ja vaikeudet ja siirtyä vakaalle elpymisen tielle.